

A kiadások teljes felsorolása csak a hazai források esetében van közzölve, magyar vonatkozású külföldi forrásoknak csak legfontosabb kiadásait jelzi, de utal POTTHAST közismert munkájának (*Bibliotheca historica medii aevi*) megfelelő lapszámára, ahol mindez megtalálható. Ezek után az adatok után következik a magyar vonatkozású részek közlése. Ezáltal elkerüli az átlagos bibliográfiák legnagyobb hibáját, hogy t. i. a kutató címetek kap, de azt, hogy mire vonatkozólag kap adatokat az illető munkában, azt nem tudja meg. Ezen a helyen válik a forrásbibliográfia forráskiadvánnyá. Nem közli azonban olyan külföldi szerzők műveinek szövegét, akik csak jól ismert dolgokat foglalnak össze jóval később az események után, tehát akik tudományos szempontból nem mondanak semmi újat. A hazai forrásanyagból is csak a legfontosabb forrásokat közli teljes szöveggel, olyanokat, amelyekre a külföldi forrásokkal kapcsolatban állandóan utalások történnek. Meg kell még említenünk, hogy a források nemcsak egy cím alatt szerepelnek, hanem mindazon címen, amelyen valahol kiadásra kerültek és ezekről a helyekről utalás történik egy helyre, ahol az ismertett bibliográfiai adatok találhatóak.

A forráskiadvány nyelve latin, minden utalás és megjegyzés is latinul van, hogy az egész tudományos világ használhassa. GOMBOS „Catalogus“-ának tehát nemcsak azt köszönhetjük, hogy magyar kutatóinkat kíméli meg a forráskiadványok fáradságos összekeresésétől és a felületes munka aggodalmától, hanem azt is remélhetjük, hogy a hazai történelmünkben annyira járatlan külföldi tudományos világ is a források komolyabb ismeretéhez jut.

Harmincötéves munka eredménye, egészen eredeti elgondolások terméke ez a három kötet. Csak a szakember tudja, milyen önfeláldozó fáradozás hozhat létre hasonlót. A szerző mégsem érhetette el munkája beteljesedését. A „Catalogus“ megjelent, a tervezett negyedik kötet, az index elkészítése előtt a toll kiesett a munkás kezéből. Pedig ez a kötet tartalmazta volna a név- és tárgymutatót és a kritikai jegyzeteket, ezeknek hiánya most rendkívül megnehezíti e kitűnő munka használhatóságát. Remélhetőleg a kiadó Szent István-Akadémia gondoskodni fog valami módon e hiány pótlásáról.

CSAPODI CSABA.

Dubovitz István, *A magyar földrajzi irodalom 1936.* Összeállította: — Kny. a „Földrajzi Közlemények“ LXVI. (1938.) kötetéből. Kiadja a Magyar Földrajzi Társaság, Budapest, 1938. „Élet“ Irod. és Nyomda Rt. 8°. IX. + 1 sztl. + 40 l.

Bibliográfiai adatgyűjtés megjelentetésével ma általában elsőrendű tudományos szükségletet pótol a közrebocsátó. Fokozottan áll ez a földrajztudomány területére, melynek HAVASS REZSŐ 1893-ban kiadott

úttörő „Magyar Földrajzi Könyvtár“-a óta nincs összefoglaló tudományos könyvszete. Újabb bibliográfia kiadásának gondolata, mint DUBOVITZ írja előszavában, már évek óta foglalkoztatja a Társaságot, tervezettké is kristályosodott, mígnem most a szakember TELEKI PÁL gróf, akkor vallás- és közoktatásügyi miniszter megértő támogatása, valamint DUBOVITZ ISTVÁN munkája révén a terv valósággá válva, egyelőre az 1936. évi irodalom napvilágot látott.

Hogy erre milyen szükség volt, mutatja már a csupán egy évre terjedő adatgyűjtés keretében itt felvonultatott, közel negyven oldalnyi címanyag is. Ezt az anyagot teljesség szempontjából elbírálni természetesen lehetetlen, de abból a gondból, ahogy a szerző a nehezen hozzáférhető közleményeket és az általános tartalmukban a földrajztól igen távolálló területen mozgó folyóiratok közleményeit rendre felkutatta, arra kell következtetnünk, hogy — az adott lehetőségek határán belül — a lehető optimális fokot e téren elérte. Hozzáértése a felvett címanyag tudományos színvonala mellett előnyösen érezteti a hatását a címanyagoknak helyenkénti kiegészítésében is (pl. ott, ahol a közlemény címe a tárgyra nem vet elegendő világot, a cím mögött, szögletes zárójelben, a cikk tárgyát is megnevezi röviden).

Folyóiratcím-rövidítései logikusak és jól érthetők, új rövidítés konstrukciói is általában szerencsésekknek mondhatók.

Szerettük volna, ha a szerző bibliográfiájához szerzői személynévmutatót is fűz. Ennek jelenlétét fontosnak tartjuk, mert bár a szakfelosztásnak e füzetben követett rendszere előreláthatólag hosszú időre a jelenlegi marad, jelenléte feltétlenül emelné a bibliográfia gyors használhatóságát már a jelenben is. A jövőben pedig előfordulhatnak változások az itt követett rendszerben is, aminek elvi lehetőségét a szerző előszavában maga is elismeri. Erre az esetre gondolva pedig elengedhetetlenül fontosnak tartjuk ilyen személynévmutató közlését.

A fenti észrevétel természetesen távolról sem csökkenti az előttünk fekvő adatgyűjtés tudományos értékét. A bibliografizálásnak egyáltalában való vállalása nagy altruizmust igényel, sok fáradtságos, vesződséges, sőt sokszor eredménytelen utánajárást s így talán e tevékenység megbecsülést érdemel, még abban az esetben is, ha célját valamilyen ok miatt nem egészen éri el.

DUBOVITZ munkája azonban ezen felül is teljes elismerésre méltó, határozott érték, mely a maga elé tűzött célt érzésünk szerint a lehetőségeken belül megvalósította. Független, önálló nemzeti léthez való jogát egy nemzet a ma eszmeáramlatai sodrában kultúrájának erejével, önállóságával és nagyságával: magasrendűségével is igazolja. Mi a tudományos értéken túl, a földrajzi bibliográfia magasabb jelentőségét eme dokumentatív vonásában látjuk.

SUPKA ERVIN.